

S. Sayısı : 4

Ekim : Aralık 1948 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/330)

Sayıştayın mütalâası

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Sayıştay Komisyonu

9 . XI . 1949

Esas No. 3/330

Karar No. 3

Yüksek Başkanlığa

Ekim - Aralık 1948 aylarına ait olup Sayıştay Başkanlığının 14 . II . 1949 tarihli ve 293465/299 sayılı tezkeresi ile gönderilen 3 aylık rapor komisyonumuzca tetkik olundu. Raporun fıkralarına karşılık olarak ittihaz kılınan kararlar hizasında gösterilmiştir.

1. — Sayıştay Birinci Şubesinden verilen müzekerede :

Bayındırlık Bakanlığınca, Bakanlık teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 3611 sayılı Kanununun 24 ncü maddesine dayanılarak merkez veya iller kadrosuna dâhil memurların kadrolarının nakli suretiyle istenilen yerlerde çalıştırılması mümkün olduğu halde bu madde hükmünden faydalanılmıyarak merkeze ait bâzı mühendis ve fen memurlarının illerde ve illere ait olanların da merkezde ikamet yevmiesi verilmek suretiyle uzun müddet istihdam edilmekte olduğu bu memurlara verilmek istenilen ikamet yevmiyelerine ait verile emirleri münasebetiyle anlaşılması ve keyfiyeti istihdamda bir kanunsuzluk bulunmamakla beraber Genel Kurulun 7 . XII . 1944 tarihli temenniyatına aykırı bulunmuş olduğundan mürsel verile emirlerinin vizesinde tereddüt edildiği bildirilmiş olmakla bu hususta Sayıştay Birinci Dairesince yapılan görüşme sonucunda :

Ifası her hangi bir Bakanlığın vazifesi menyanına dâhil bulunan bir iş için orada teşkilât bulunmaması halinde veya hususi surette memur izamını istilzam edecek mahiyette zuhur eden işler için bir yerden diğer bir yere geçici görevle memur izamı alâkalı Bakanlık veya dairenin takdirine bağlı olmak itibariyle burala-

1. — Teşkilât Kanunu ve memur kadroları Bakanlıkların merkez ve taşrada yapacağı hizmetlere göre tertip edilmiş ve bâzı Bakanlıkların zaman zaman ve yer yer artan işleri için de kadrosuyla beraber memurların bir mahalden diğer mahalle nakillerine yetki vermiştir. Nitekim 3611 numaralı Kanunun 24 ncü maddesinde : «Nafia Vekâleti - Bayındırlık Bakanlığı - Merkez ve taşra teşkilâtında maaş veya ücretle istihdam etmekte olduğu her hangi bir memur veya müstahdemi ifası Vekâlete (Bakanlığa) ait bir iş için orada Vekâlet teşkilâtı ve münhal vazife bulunup bulunmaması ile mukayyet olmaksızın kadroda gösterilen tahsisatiyle merkez ve taşrada dilediği yerde kullanılabilir.»

Denilmek suretiyle bu Bakanlığa da geniş bir salâhiyet tanımıştır ki, bu yetki Bakanlık işlerinin süratle görülmesini ve kadro darlığı gibi mazeretlerin önlenmesini kolladığı kadar tasarrufu da temine mâtuftur.

Geçici memurluk tâbiri malî terimlerimizde senenin birkaç ayı veya bir iki mevsimine munhasır işler hakkında olup yıllarca devam edecek ve mahallî memurlar vasıtasıyla başarılamıyacak işler için geçici memur göndermekten ise yukarıda zikri geçen 3611 numaralı Kanunun 24 ncü maddesinin tatbiki hakkındaki Sayıştayın düşüncesi ve hilâfı muameleler hakkında ittihaz

ra gönderilecek memurlara bütçelerle verilen ödeneklere istinaden kanuni miktarları dâhilinde yevmiye itası mümkün olup işbu izam ve istihdam keyfiyetinde mevcut mevzuata aykırı bir cihet bulunmadığından müzekkerede adları geçen zevata ait harcırah yevmiyelerinin genel kurulun 7 . XII . 1944 tarihli kararına istinaden vizesi muvafık olacağıının birinci şubeye tebliği ;

Ancak ; gerek Harcırah Kararnamesinde gerek devair bütçelerine bu işler için konulan ödeneklere ait tertiplerde daima muvakkat vazife ve memuriyet veya geçici görev tabir ve unvanları kullanılmış bulunduğu cihetle herhangi bir memurun kadrosu itibariyle bağlı bulunduğu yerden başka bir yere gönderilmesi hususunun her halde muvakkat mahiyette ve muvakkat bir işe müstenit ve münhasır olması lâzımgelip bunun dışında bilfarz herhangi bir dairenin İstanbul'daki daimî mahiyette bir hizmetin esasen bütün Devlet dairelerine mevdu vazifeler itibariyle hazırlanmış olan teşkilât kadroları vasıtasıyla görülmesi icabeder.

Bundan başka hemen her bakanlık teşkilât kanununda olduğu veçhile Bayındırlık Bakanlığının Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki 3611 sayılı Kanununun 24 ncü maddesinde (Nafia Vekâleti merkez ve taşra teşkilâtında maaş veya ücretle istihdam etmekte olduğu herhangi bir memur veya müstahdemi ifası vekâlete ait bir iş için orada vekâlet teşkilâtı ve münhal vazife bulunup bulunmaması ile mukayyet olmaksızın kadroda gösterilen tahsisatiyle merkez ve taşrada dilediği yerde kullanabilir.) denilmek suretiyle bakanlığa geniş bir yetki verilmiş olup kanun vazımca böyle bir yetkinin tanınmasında bakanlığa ait işlerin daha süratle ifası için kadro darlığı ve saire gibi mazeretlerin önlenmesi maksadı olduğu kadar Bayındırlık işlerinin icabettirdiği ihtisas elemanlarının merkez veya taşra kadrosuna bağlı olup olmadıkları nazara alınmıyarak istenilen yerlerde istihdamı suretiyle bu gibilere verilmek gereken harcırah ve yevmiyelerden âzami surette tasarruf yapılması gayesinin istihdaf edilmiş olduğu anlaşılmiş ve bakanlıkca görülen lüzum üzerine herhangi bir mahalle izam edilip orada uzun müddet vazife gördürülmesi zaruri bulunan memurların bu hükme müsteniden kadrolarının nakli suretiyle orada istihdamları icabeylediği halde bu hükümden faydalanılmıyarak bu gibilerin görecekları

edeceği ret kararları kanunun maksat ve ruhuna uygun görülmüştür.

işlere muvakkat vazife mahiyeti verilmek suretiyle bir kaç yıl müddetle yevmiye ita edilmesi doğru görülmemiş ve nitekim 1944 yılında Bayındırlık Bakanlığınca aynı suretle istihdam edilerek uzun müddet yevmiye verilmiş olan bir memurun durumu münasebetiyle keyfiyet genel kurulca ittihaz olunan 7 . 12 . 1944 tarihli karar üzerine 20 . 12 . 1944 tarihli ve 22974/3166 sayılı tezkere ile Bayındırlık Bakanlığına iş'ar kılınmış olduğu halde müşarünileyh Bakanlıkça bu hususa yine riayet edilmemekte olduğu anlaşılmıştır.

Denetçi tarafından yapılan istizaha dairesince verilen cevapta: Müzakerede adları geçen zevattan yalnız ikisine temas edilerek bunların Trabzon ve Antalya'ya Bakanlığın muvafakati ile ve geçici vazife ile gönderilmiş oldukları beyan edilmekte olup bu iki zatın yüksek mühendis olmaları ve liman inşaatı gibi mühim işleri kontrol etmeleri ve bu kabil fen ve ihtisas adamlarının her zaman temini mümkün olamayacağı mülâhazasıyla bunların idareye bağlı kalmalarını teminen kendilerine yevmiye itası cihetinin ihtiyar edilmiş olduğu düşünülse bile ekserisi fen memuru ve desinatör gibi ikinci derecede fen adamları olan diğer memurların merkezde 1944 yılından beri çalıştırılıp yevmiye aldıkları anlaşılmış ve Bakanlık teşkilâtında hiçte mühim bir ihtisas mevkii sayılamıyacak olan bu işleri ifa edecek birçok elaman mevcut olması tabii bulunmuş olduğundan bunların 3-4 yıla yakın bir zamandan beri geçici memuriyetle merkezde çalıştırılmaları kanun vâzının asla tecviz etmiyeceği bir hareket olmak icabeder.

Bu itibarla Bayındırlık Bakanlığınca kanunun tatbikatında geniş hareket edilmek ve 3611 sayılı Kanunla verilen yetki kullanılmamak suretiyle Devlet bütçesine Kamutayın üzerinde hassasiyetle durduğu büyük masraflar tahmil edilmiş olduğu kanaatine varılmış ve genel kurulca ittihaz olunduğu yukarda zikrolunan kararlar ikaz edilmiş olmasına rağmen müşarünileyh Bakanlıkça fazla masraf ihtiyarını intaç ve istilzam eden bu kabil işlemlere son verilemeyeceği anlaşılmış olmakla keyfiyetin Genel Muhasebe Kanununun 76 ncı maddesinin son fıkrasına tevfikan 3 aylık raporla Yüce Meclisin ittilâma arzı uygun olacağına karar verilmiştir.

Bu hususta Bayındırlık Bakanlığınca yazılan tezkereye alınan cevap üzerine keyfiyet Genel

Kurulun 4 . X . 1948 tarihli toplantısında görü-
şülerek sonuçta :

Cereyanı halden ve bu konu münasebe-
tiyle Birinci Dairece ittihaz olunan kararda ile-
ri sürülen sebep ve düşüncelerden bahsile keyfi-
yetin 3 aylık raporlarla doğrudan doğruya Bü-
yük Millet Meclisine arzının uygun olacağına ka-
rar verilmiştir.

Tarihi	Sayısı	Cinsi
16 . VI . 1948	1481	Verile emiri
Muhtevası		
Lira	K. Bölümü	Dairesi
697 00	587	Millî Eğitim Bakanlığı

2. — Millî Eğitim Bakanlığı Saymanlık Mü-
dürlüğünce düzenlenerek vizesi için Sayıştay'a
gönderilen yukarıda tarih ve sayısı ile muhteva-
sı yazılı verile emrinin incelenmesinde :

24 . V . 1948 tarihinde Bakanlık hesabına
okuyan öğrenciler arasına ithal olunan Belîğ
Berköz'ün Devlet hesabına alınma işlemi İsviçre-
de bulunduğu sırada 10 . X . 1946 tarihinde
başladığı ifade olunmakta ise de; adı geçene
Devlet hesabına alınmazdan evvel yaptığı seya-
hatler için yol masrafı ödenmek istenildiği an-
laşılmuş olmakla bu hususta dairesinden alınan
malûmat üzerine yapılan görüşme sonucunda :

İsviçre'de kendi hesabına tahsilde iken 1416
sayılı Kanununun 20 nci maddesine göre Devlet he-
sabına alınmasını istiyen Belîğ Berköz Talebe
müfettişliğine 10 . X . 1946 gün ve 7995 sayılı
yazı ile inha edilmiş ise de; muamelenin tekem-
mül ve Devlet hesabına alınması 24 . V . 1948
gününde Bakanlığın mucibine iktiran etmiş
olup muameleyh, bu muamelenin intacından ev-
vel İsviçre'deki tahsilini bitirerek kendiliğün-
den Amerika'ya gitmiş ve Devlet hesabına alın-
ması hakkındaki mucibin tarihi olan 24 . V .
1948 de Amerika'nın Pittsburg Üniversitesinde
kimya mühendisliği doktorası yapmakta bu-
lunmuş olduğundan henüz Devlet hesabına
alınmadan kendi hesabına doktora yapmak üze-
re Amerika'ya gittiği ve Amerika'da bulun-
duğu sırada Devlet hesabına alındığı cihetle
ödenmek istenilen İsviçre - Amerika yolluğunun
kabul ve vizesi mümkün görülemediğinden
bahse konu verile emrinin reddine karar veril-

2. — İsviçre'de kendi hesabına tahsilde bu-
lunan öğrenci Belîğ Berköz'ün her ne kadar Dev-
let hesabına alınması 10 . X . 1946 tarihinde Ta-
lebe Müfettişi tarafından inha edilmiş ise de,
kendisinin Devlet hesabına alınması ancak 24 .
V . 1948 tarihinde Bakanlıkça onanmış ve mu-
maileyh bu tarihten çok evvel Amerika'ya gide-
rek Pittsburg Üniversitesinde doktorasını yap-
makta bulunmuş olmasına göre Devlete maledil-
meden evvele ait İsviçre - Amerika harcırahı-
nın Sayıştayca da mütalâa edildiği gibi makable
izafeten kabulü uygun olamayacağından ret ka-
rarı yerinde görülmüştür.

miş olduğundan keyfiyet bu hususta düzenlenen takrir ile Millî Eğitim Bakanlığına bildirilmişti.

Bakanlığın cevabi yazısında; bâzı esbap serdi ile keyfiyetin bir defa da Sayıştay genel kurulunca görüşülmesi istenilmiştir.

Keyfiyet Genel Kurulun 4 . X . 1948 tarihindeki toplantısında görüşülerek sonuçta :

Verile emrine bağlı belgele; münderecatına nazaran gerçi bahis konusu öğrenci Belîğ Berköz'ün İsviçre'de kendi hesabına tahsilde bulunduğu sırada 1416 sayılı Kanunun 20 nci maddesi hükmüne tevfikân Devlet hesabına alınmasını istemiş ve öğrenci müfettişliğince 10 . X . 1946 tarih ve 7995 sayılı yazı ile teklifte bulunulmuş ise de; bu hususta yapılan yazışmalar dolayısıyla Devlet hesabına alınma muamelesinin ancak 24 . V . 1948 tarihinde Bakanlığın mucibine iktiran etmiş bulunduğu ve halbuki kendisi bu tarihten önce İsviçre'deki tahsilini ikmal ederek kenliliğinden Amerika'ya gitmiş olduğu anlaşıldığından bu durum karşısında kendisine verilmek istenilen İsviçre - Amerika yolluğunun kabulüne kanuni imkân görülememiş ve gerek Millî Eğitim Bakanlığının sözü edilen tezkeresinde, gerek babası tarafından adı geçen bakanlık yüksek tedarisat genel müdürlüğüne hitaben yazılıp bir örneği gönderilen dilekçede; ret muamelesinin tadilini icap ettirecek kanuni bir sebep de dermeyan kılınmamış olduğundan Sayıştayca başkaca yapılacak bir muamele bulunmadığının cevaben adı geçen bakanlığa bildirilmesine karar verildiğinden keyfiyet Millî Eğitim Bakanlığına arz olunmuştur.

Tarihi	Sayısı	Cinsi
3 . VIII . 1948	2269	Verile emri
»	2270	»
Muhtevası		
Lira	K. Bölümü	Dairesi
35 70	264/1	Millî Savunma B.
130 00	»	»

3. — Millî Savunma Bakanlığı Saymanlık Müdürlüğünce düzenlenerek vizesi için Sayıştay'a gönderilen yukarda tarih ve sayıları ile muhte-

3. — Millî Savunma Bakanlığı görevli 4 nöü sınıf muamele memuru Salâhattin Heves'in Tef-tiş Kurulu meyanına alındığına dair bir muamele

viyatı yazılı verile emirlerinin incelenmesinde :

Kayseri'de bulunan 27 numaralı Teftiş Kurulunda, çalışmak ve noksan malzeme üzerinde iera edilecek inceleme ve teftişlerin mevcut talimat esaslarına uygun olarak yürümesini sağlamak maksadiyle 4 ncü Şubede görevli 6 ncı sınıf muamelât memuru Salâhattin Heves'in mezkûr mahalle 15 gün müddetle müfettiş muavini olarak gönderildiği ve müfettişler gibi yolluk ve yevmiye hesaplandığı görülmüş ve bu bapta daire-sinden alınan malûmat üzerine Sayıştay 4 ncü dairesince yapılan görüşme sonucunda :

Adı gegenin memuriyet unvanı müfettiş olmayıp muamelât memuru bulunduğu ve daire-sinin cevabında da müfettişliğe tâyin edildiğine dair bir açıklama mevcut olmadığı cihetle muamele memuru unvanını muhafaza etmekte bulunan mumaileyhe 999 sayılı Kanun hükümlerine göre müfettişler gibi yolluk verilmesine imkân görülemediği, gerçi bütçe encümeninden musad-dak kadroda müfettiş muavini olarak çalıştırılacak hesap ve muamelât memurları gösterilmekte ise de bunların dereceleri 2 ncı ve 3 ncü sınıf olarak tasrih edilmiş olup müfettiş unvanı ve yolluğu alacaklarına dair de bir kayda raslanmadığı cihetle haliyle kabul ve vizesi mümkün görülemiyen işbu verile emirlerinin reddine karar verilmiş olmakla keyfiyet bu hususta düzenlenen takrir ile Millî Savunma Bakanlığına bildirilmişti.

Bakanlığın cevabi yazısında bâzı esbap ser-diyle durumun bir kere de Genel Kurulca incelenerek ona göre gereken kararın yerilmesi istenilmiş olduğundan keyfiyet Genel Kurulun 5 . X . 1948 tarihindeki toplantısında görüşülerek sonuçta :

Kayseri'deki 27 numaralı teftiş kuruluna 15 gün müddetle memuren izam kılınan 4 ncü Şubede 6 ncı sınıf muamele memuru Salâhattin Heves'in müfettiş ve müfettiş muavinlerinin harcırâhı hakkındaki 999 numaralı Kanun hük-müne tevfikân tahakkuk ettirilen harcırâhının kabulüne imkân görülemediğine dair 4 ncü dairece ittihaz olunan kararda ileri sürülen sebep ve düşünceler mevzuata uygun bulunmuş ve Millî Savunma Bakanlığının sözü edilen tezkeresinde bu hususta verilen izahat ve ileri sürülen gerekçeler ret muamelesinin tadilini müstelzim görülememiş olmakla adı gegen Bakan-

sepketmemiş olduğu halde 15 gün müddetle Kayseri'deki 27 numaralı Teftiş Kuruluna memuren gönderilmiş olması geçici memurluk demek olduğuna göre müfettişler gibi kendisine 999 No.lı Kanun gereğince harcırâh verilmesini icap ettirmeyeceğinden Sayıştay'ca verilen karar yerinde görülmüştür.

lığa o suretle cevap verilmesine ve gönderilen verile emrinin iadesine karar verildiğinden keyfiyet Millî Savunma Bakanlığına arz olunmuştur.

Tarihi		Sayısı	Cinsi
21 . V . 1948		338	Verile emri
21 . V . 1948		340	Verile emri
Muhtevası			Dairesi
Lira	K. Bölümü		
713	76	17/2	Orman Ge. Müdürlüğü
965	00	17/2	Orman Ge. Müdürlüğü

4. — Orman Genel Müdürlüğü Saymanlık Müdürlüğüne düzenlenerek vizesi için Sayıştaya gönderilen yukarıda tarih ve sayısı ile muhteviyatı yazılı verile emirlerinin incelenmesinde :

1948 yılı Bütçesinin «R» cetvelinde 17 nci bölümden mutfak levazımı alınacağına dair bir sarahat mevcut olmadığı halde Orman Amenajman heyetleri için yemek tenceresi, tepsi, kevgir, tava, karavana ve saire gibi levazım mubayaa olunarak bedelinin 17/2 nci amenajman masrafları tertibinden ödenmek istenildiği görülmüş olmakla bu bapta dairesinden alınan malumat üzerine Sayıştay 4 ncü Dairesince yapılan görüşme sonucunda Orman Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanununun 9 ncü maddesinde (2 . VI . 1929 gün ve 1508 sayılı Kanun gereğince amenajman ve ağaçlandırma işlerinde çalışacaklara verilecek gündelik tazminat başmühendisler için 350 başmühendis yardımcıları için 300 mühendis ve mühendis yardımcıları için 250 kuruştur) denilmekte olup bu hükme müsteniden amenajman işlerinde çalışanlara çalıştıkları günler için maaşlarından maada ayrıca yukarıda gösterilen gündelik tazminat verilmekte olduğu ve «R» cetvelinde şahsi ihtiyaçların teminine yarıyacak bu gibi levazımın 17 nci bölümden satın alınacağına dair bir açıklama da bulunmadığı cihetle kabul ve vizesi mümkün görülemiyen bahse konu masrafa ait verile emirlerinin reddine karar verilmiş olmakla keyfiyet bu hususta düzenlenen takrir ile Orman Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünden cevaben alınan tezkerede bazı esbap serdiyle keyfiyetin bir

4. — Orman amenajman işlerinde çalıştırılan memurların görevlerini ifa esnasında muhtaç oldukları mutfak eşyasının amenajman tertibinden ödenmesi Sayıştayca içtihadı mütehammil görülerek deruhdei mesuliyet edilmesi üzerine vize edilmiştir. Komisyonumuzca yapılan inceleme bu masrafların öteden beri aynı tertiplerden ödendiği ve daha evvelki senelere ait bütçe formüllerinde bu sarahatin mevcut ve ormanlarda çalışan memurların mevzuubahis eşya ve levazım şahıslarına ait olmayıp vekâlete ait bulunduğu ve bununla beraber işin kanunlaştırılacağı bakan tarafından ifade olunmakla Divanca yapılan vize yerinde görülmüştür.

kere de genel kurulca tetkiki istenilmiş olduğundan keyfiyet genel kurulun 5 . X . 1948 tarihindeki toplantısında görüşülerek sonuçta :

Orman Genel Müdürlüğü Bütçesinin 17 nci teknik hizmetler giderleri bölümüne konulan ödenğin sarf şekli hakkında bütçeye bağlı (R) cetvelinde mevcut izahat orman amenajman guruplarının idari ve büro masraflarına mütalalık bulunmuş olup bu arada memurların şahsi ihtiyaçlarıyla ilgili mutfak levazımının bu teripten verileceğine dair bir kayıt ve işarete raslanamadığı ve memurların şahsi ihtiyaçlarını temine mâtuf eşya ve levazımın mubayaa olunabilmesi kanuni mezuniyetle mümkün bulunduğu ve genel müdürlüğün sözü edilen tezkeresinde bu hususta ileri sürülen sebep ve düşüncenin ise ret önergesine esas olan 4 ncü Daire kararının tadilini müstelzim bulunmadığı cihetle mubayaa olunan bahis konusu matbah levazımının kabulüne imkân görülemediğine karar verilmiş ve bu karar Orman Genel Müdürlüğüne tebliğ edilmiştir.

Bu hususta Tarım Bakanlığında alınan tezkerede: Yapılan mubayaatın mevzuata uygun olduğuna bakanlıkca kanaat getirilmiş olduğundan bahisle Genel Muhasebe Kanununun 76 ncı maddesi gereğince mesuliyet deruhde edildiği ve keyfiyetin yeniden tetkik olunarak verile emirlerinin vizesi beyan edilmiştir.

Keyfiyet Genel Kurulun 22 . XI . 1948 tarihli toplantısında görüşülerek sonuçta :

Meselenin içtihadı mütehammil hususattan bulunması itibariyle bu hususta Sayıştayca imtinada ısrar edilecek mahiyet görülememesine binaen bu bapta verile emrinin vizesi için birinci şubeye tevdiine ve ancak diğer dairelerde emsali masrafların ihtiyar edilmesi cihetine gidilmemesini ve işin tedvin yolu ile bir şekle bağlanmasını temin için cereyanı halden bahsile keyfiyetin üç aylık raporlarla Büyük Millet Meclisine arzına karar verildiğinden mezkûr mubayaata ait verile emirleri vize edilmiş ve keyfiyet Tarım Bakanlığına da arz olunmuştur.

Tarihi	Sayısı	Cinsi
2 . XII . 1948	1469	Verile emri
Muhtevası		
Lira	K. Bölümü	Dairesi
355	45	331/1 İçişleri Bakanlığı

5. — İçişleri Bakanlığı Saymanlık Müdürlüğüne düzenlenerek vizesi için gönderilen yukarıda tarih ve sayısı ile muhtevası yazılı verile emrinin incelenmesinde :

Siirt Valisi iken 22 . V . 1947 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla tekaüde sevkolunup bu tarihten itibaren en çok 6 ay içerisinde müracaatla harciraah itası talebinde bulunması gerekirken ancak 25 . 10 . 1948 tarihinde müracaat eylemiş olan Naci Kıeman'a son memuriyet mahallî olan Siirt'ten ihtiyari ikamet eylediği Ankara'ya kadar zat ve aile harciraahı verilmesinin 829 sayılı Kanunun birinci maddesi hükümüne nazaran mümkün olamayacağı hakkında Bakanlık Saymanlık Müdürlüğüne ileri sürülen mütalâa üzerine mumaileyhin Bakanlığa vermiş olduğu 12 . 11 . 1948 tarihli ikinci dilekçe ile tekaüde sevki kararının iptali yolunda açmış olduğu idari dâvanın Danıştay'ca 19.6.1948 tarihinde karara bağlandığını ve bu kararın 13 . 9 . 1948 tarihinde kendisine tebliğ edilmiş ve 25 . 10 . 1948 tarihinde harciraah itası talebinde bulunmuş olduğuna göre harciraah talebi için 829 sayılı Kanunla tâyin edilen 6 aylık müruruzaman müddetinin 13 . 9 . 1948 tarihinden başlaması lâzımgelceğini iddia eylemiş olmasından Bakanlık Hukuk Müşavirliğinin mütalâası ve hile hâdisenin Sayıştay'ca bir karara bağlanmasını teminen mezkûr harciraah için tahakkuk evrakı tanzim ve verile emrine raptten Sayıştaya irsal kılındığı anlaşılmıştır.

İşin gereği Sayıştay Birinci Dairesince incelenerek sonuçta :

İdari makamlarca ittihaz olunan kararlara karşı alâkahıları tarafından itirazla Danıştay nezdinde dâva açılması, bu kararların dâva neticesine kadar infaz edilmemesini icap ettirmeyeceği gibi 1683 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasında ; tekaüt muamelesinin, mülki memurlar hakkında mensup oldukları Bakanlığın tasdikı ile yapılacağı tasrih edilmiş olduğuna göre Bakanlar Kurulu kararından

5. — Bu hususta Sayıştayca ittihaz olunan karar yerinde görülmüştür.

sonra muamele sahibinin fiilen mütekait telâkiki ve binaenaleyh 829 sayılı Kanunun birinci maddesiyle takyit edilmiş olan 6 aylık müddetin mebdeî bu kararın tarihi addedilmek lâzımgelmekle beraber, bir taraftan emekliye ayrılmasının kanuna aykırı olduğundan bahisle dâva açmış olan bir kimsenin diğer taraftan kendisini mütekait adıyla harcirahtan talep etmesi, tekaüde sevki hakkındaki karara inkiyat etmiş olduğu suretinde bir telâkkiye yol açmış olacağı endişesiyle harcirahtan itasına ait talebini, dâva neticesine talik etmesinde bir zaruret ve bu sebepten dolayı istihkak sahibi zat haklı gibi görünmekte ise de; 829 sayılı Kanunun birinci maddesinde (tekaüdünü istida eden veya tekaüde sevkolunan..) diye mutlak bir ifade kullanılmış ve yukarıda da işaret edildiği veçhile Bakanlar Kurulu kararı üzerine bu zatın tekaüde sevki fiilen tekevvün etmiş olduğu eihetle artık bu işin kesinleşmiş olup olmadığını nazara alınması ve dâva neticesini beklemiyerek bir taraftan harcirahtan talep etmesi hiç olmazsa, mezkûr kanunun koyduğu 6 aylık sürenin mahfuziyetini teminen keyfiyetten bahisle alâkalı makamlara emsali veçhile müracaatta bulunması mümkündür.

829 sayılı Kanunun aynı maddesi, 6 aylık müddet zarfında harcirahtan talep edememek esbabı mücbiresini, hastalık ve emsali mazeretlere münhasır kılınmış olup yapılan işlemin iptali hakkında dâva açılmış olmasının bu mazeretlerden addi mümkün olmayacağı da aşikârdır.

Bu itibarla; yukarıda zikrolunan mucip sebeplere binaen adigeçene harcirahtan itası kanuna uygun bulunmadığından haliyle kabul ve vizesi mümkün görülemiyen bahse konu verile emrinin reddine karar verildiğinden keyfiyet bu hususta düzenlenen tahrir ile İçişleri Bakanlığınca arz edilmiş ve bu bapta şimdiye kadar İçişleri Bakanlığınca bir itirazda bulunulmamıştır.

Büyük Meclise arz edilmek üzere Yüksek Başkânlığa sunulur.

Sayıştay Komisyonu Başkanı

Sivas

Abidin Yurdakul

Kâtip

Yozgat

Muhalefetim aşağıdadır

Kâmil Erbek

Sözcü

Niğde

Ferit Ecer

Bolu

C. Özçağlar

Bursa	Çankırı	Erzurum
Z. Budunç	A. İ. Zeyneloğlu	M. Çankaya
Gazianteb	Kütahya	Manisa
Ö. A. Aksoy	M. İspartalıgil	İ. Ertem
Muğla		Siird
Abidin Çakır		S. Çeliktug
İmzada bulunmadı		
Sivas	Tokad	
Ş. Uma	M. Lâtifoğlu	

Kâtip

Yozgad

Komisyonca incelediğimiz Ekim - Aralık 1948 aylarına ait raporun 2 nci fıkrasındaki öğrenci Belig Berköz'ün harcırarının şahsına değil, Devlet namına Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tahsiline muvafakat edilmesi hasebiyle yine Devletçe ödenmesi muvafık olacağı kanaatindeyim. Çünkü azimettinden evvel müfettişlikçe inhası yapılmış, sonra da Vekâletçe tasvip edilmiş olması bu masrafın şahsına tahmili icapetmiyeceği gibi vaktiyle yapılan inhanın Vekâletçe her hangi bir sebeple gecikmesinde kendisinin bir taksiri yoktur. Tasvipten evvel gitmesi de bu hakkın taunmamasına sebep teşkil edemez. Nitekim diğer masrafları da Vekâletçe deruhde ve ifa olunarak ve Vekâlet adına doktorası yaptırılmış bulunmaktadır. Binaenaleyh işbu raporun ikinci fıkrasına muhalifim.

K. Erbek